

اهدای عضو و باورهای مذهبی

راهنمایی در مورد اهدای عضو
و بافت و باورهای اسلامی

باورهای اسلامی و اهدای عضو

اهدای عضو و بافت چه زمانی پس از مرگ میسر است

پزشک و دیگر کارمندان کادر درمانی به انجام هر اقدامی که جان مریض را نجات بدهد متعهد هستند. اهدای عضو و بافت فقط هنگامی مد نظر میشود که تمامی اقدامات برای نجات جان وی بی نتیجه باشد.

اغلب اعضاء پس از تأیید مرگ شخص با استفاده از معیارهای مغز و اعصاب، با نام "مرگ ساقه مغزی" اهدا میشوند. یعنی هنگامی که شخصی که مورد آسیب شدید مغزی قرار گرفته در بخش مراقبت ویژه به دستگاه تنفس مصنوعی وصل شده است. صدمه مغزی او به مراکز حیاتی در ساقه مغز، که برای حیات لازم هستند آسیب رسانده است. این به آن معنی که شخص در اغماء یا زندگی نباتی بوده نیست. دو پزشک ارشد، که مستقل از تیم پیوند هستند، آزمایشاتی در دو وعده و با شرایط سخت گیرانه انجام میدهند.

وقتی که مرگ ساقه مغزی به تأیید برسد، مریض هنوز به دستگاه تنفس مصنوعی وصل است (دستگاهی که هوا را به داخل ریه وارد کرده و به گردش خون در سراسر بدن کمک میکند). این دستگاه اکسیژن را برای اعضای بدن تامین میکند.

آشنایی با اهدای عضو و بافت

عضو و بافت بخشش یک عضو و / یا بافت برای کمک به شخصی که نیازمند به پیوند است میباشد. هر سال زندگی صدها نفر در اسکاتلند با پیوند عضو و بافت نجات یافته یا بهبود مییابد. ولیکن، بطور میانگین، هر روز شخصی در بریتانیا که در انتظار عضو پیوندی است فوت میشود.

اعضای قابل اهدا بوسیله اشخاصی که فوت شده اند عبارتند از قلب، ریه، کلیه، کبد، لوزالمعده و روده کوچک. بافتهایی مانند مثلاً، دریچه قلب، زردپی، قرنیه و پوست نیز برای کمک به دیگران قابل اهدا هستند. امکان اهدای کلیه، استخوان یا به ندرت قسمتی از کبد برای افراد زنده نیز وجود دارد.

دیدگاه مسلمانان اهل سنت

در طول تاریخ، و به‌مچنین در حال حاضر، بسیاری از مسلمانان بر این باورند که اهدا عضو حرام، ممنوع می‌باشد. زیرا پیکر انسان را مقدس میدانند و حضرت محمد، صلی الله علیه و سلم، فرمودند که پیکر حتی پس از مرگ نیز مقدس است و نباید صدمه ببیند. ایشان فرمودند که “شکستن استخوانهای متوفی مانند شکستن استخوانهای او در زمان حیاتش است.”

به‌مچنین قرآن می‌فرماید:

**“اگر کسی یک جان را نجات دهد،
انگاری که او جان تمامی بشریت را
نجات داده است.”**

بنابراین بسیاری از مسلمانان به دلیل این آیه بر این باورند که اهدا کردن عضو خود اقدام مبارکی است.

در سال 1995، شورای قوانین اسلامی (شریعه) بریتانیا یک فتوا، حکم مذهبی، صادر کرد که اهدای عضو مجاز است. در سال 2019، مفتی محمد زبیر بات موافقت کرد که اصل مطلب مجاز است، ولی با نظریه‌های قبلی مخالف بود و گفت برداشتن اعضا فقط پس از ایست قلبی میسر است، در حالیکه حکم اولیه اظهار کرده بود که برداشت پس از مرگ ساقه مغزی مجاز است.

گزینه دیگر، اینست که اعضاء پس از “مرگ گردش خون”، اهدا شوند که یعنی پس از اینکه قلب شخص دیگر نمی‌تپد و وی دیگر نفس نمی‌کشد. این زمانی است که کادر درمانی با خانوادهٔ مریض به موافقت رسیده‌اند که امکان واقع بینانه‌ای برای بهبود او موجود نیست و تصمیم اتخاذ شده که وسایل باعث ادامهٔ عمر را قطع کنند.

اسلام و اهدای عضو

در مورد اهدای عضو مابین مسلمانان اختلاف عقیده موجود است. تصمیم در مورد اهدای عضو بسیار شخصی است. مسلمانانی که دلواپس هستند که این تصمیم را با توجه به ضوابط اسلامی اتخاذ کنند باید با خانواده‌شان، امام مسجد محلشان یا کشیش بیمارستان در مورد نظریه‌های مختلف صحبت کنند.

اخیراً، در سال 2020، شیخ دکتر رفعت رشید در این مورد نوشته است، و دوباره اعتبار قبول مرگ ساقه مغزی را بعنوان مرگ به لحاظ برداشتن عضو از دیدگاه اسلامی تأیید کرده است.

به طور خلاصه، سه دیدگاه برای مسلمانان اهل سنت در مورد اهدای پس از مرگ قابل انتخاب هستند. گزینه ها عبارتند از:

1. اعضای خود را پس از مرگ ساقه مغزی (دی بی دی) یا مرگ گردش خون (دی سی دی) اهدا کنند
2. اعضای خود را، فقط پس از مرگ گردش خون اهدا کنند
3. اعضای خود را اهدا نکنند

چندین نظریه در ذیل از امام های سنی و علما در اسکاتلند درج شده است:

“کسب اطلاعات در مورد اهدای عضو در اسلام برای هر مسلمانی مهم است. اشخاص باید در مورد این گزینه به عنوان نوعی صدقه چاربه (بخشش ابدی) فکر کنند زیرا نیاز شدیدی به آن هست.”

(دکتر ابراهیم الوای، امام مسجد ابردین)

“فقط در هنگام نیاز شدید و برای نجات جان شخص دیگری اهدا مجاز است. کرامت و مراقبت از متوفی به اندازه شخص زنده اهمیت دارد.”

(مولانا عبدالرحمان عبید، مسجد الفرقان، گلاسگو)

آیت الله خامنه ای اهدای عضو را مجاز دانسته به شرطی که پیکر مانند یک پیکر مثله شده نباشد. اهدای اعضای داخلی مجاز است، ولی بریدن اعضای خارجی که باعث مثله شدن پیکر میشود، دیگر مجاز نیست.

یک دیدگاه سوم، که زیاد شناخته شده نبوده و نظریه آیت الله مکارم شیرازی میباشد، که مشابه نظریه مرحوم آیت الله الخویی است، اظهار میدارد که اهدای عضو (چه جزئی و چه عمده باشد) پس از مرگ مجاز است، به شرطی که با صراحت در وصیت نامه اهدا کننده قید شده باشد.

نقش خانواده

خانواده یک نقش کلیدی در اهدای عضو و بافت ایفا میکنند. اگر شما در شرایطی که میتوانید اهداء کننده عضو باشید فوت شوید، یک پرستار متخصص لیست اهداء کننده گان سازمان بهداشت را مرور کرده تا ببیند که آیا شما خواست خود در این مورد را ثبت کرده اید یا خیر (که آیا اهداء کننده باشید یا از اهدا انصراف داده باشید). وی بهمچنین از افراد خانواده شما سوال میکند که آیا شما هیچگاه نظریه موافق یا مخالف با اهدا کننده بودن را ابراز کرده بودید و آیا مذهب شما محدودیتی در مورد اهدا داشته است یا خیر.

”من با کمال افتخار سالهاست که در لیست اهدا کنندگان ثبت نام کرده ام. من بیش از پیش به اهمیت اهدای عضو و منافع بسیار آن اعتقاد دارم.“

(شیخ عبدالعزیز احمد، معلم در آموزشگاه مدینه، صوت الهی و شهرداری لانارک شایر شمالی)

دیدگاه مسلمانان شیعه

مسلمانان شیعه میتوانند:

1. اعضای خود را فقط پس از مرگ گردش خون(دی سی دی) اهدا کنند
2. اعضای خود را اهدا نکنند

در حال حاضر دو موضع اصلی بین شیعیان رایج هستند، و یک موضع کمتر شناخته شده سوم. (چون شیعیان پیرو مراجع زنده میباشند، ممکن است پس از جانشینی دیگران به جای مراجع مذکور نظریه ها نیز عوض شوند.)

آیت الله السیستانی مجاز بودن اهدای عضو پس از مرگ را قبول ندارد (مگر اینکه زندگی یک مسلمان به چنین پیوندی وابسته باشد).

مراقبت و احترام

برداشتن اعضا و بافتها با کمال دقت و احترام انجام میشود. خانواده میتوانند پیکر را پس از آن ببینند و کارمندان میتوانند با یک کشیش یا مرجع دینی محلی اگر خوست خانواده باشد تماس بگیرند. عمل جراحی اهدای عضو معمولاً در عرض چند ساعت تکمیل میشود و بلافاصله پس از آن پیکر برای خاکسپاری به خانواده تحویل داده میشود.

بنابراین، هر تصمیمی که بگیرید، حائز اهمیت است که خانواده تان از خواست شما باخبر باشند. اینگونه احترام گذاشتن به خواست شما برایشان آسانتر میشود. همچنین اگر شما مایل باشید که، برای مثال، پس از مرگ گردش خون عضو یا بافت اهدا کنید، ولی نه پس از مرگ ساقه مغزی، کادر درمانی اتخاذ اطمینان بکنند که این تصمیم مد نظر باشد.

انتخاب کنید

هر تصمیمی برای خود یا عزیزتان بگیرید، این تصمیم باعث ننگی از دید کادر درمانی، دیگر مسلمانان، یا جامعه برای شما نخواهد شد.

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد اهدای عضو و بافت و ثبت تصمیم خود، هر چه که باشد، به این سایت مراجعه کرده **organdonationscotland.org** یا با این شماره تماس حاصل کنید **0300 123 23 23**.

چگونه میتوانم اهدا کننده شوم؟

اگر مایل به اهدای تمامی یا بعضی از اعضای بدن و / یا بافت پس از مرگ میباشید، بهترین راه برای تضمین کردن اینکه خانواده تان بدانند که خواست شما چیست و به آن احترام بگذارند ثبت نام به عنوان اهداکننده در لیست اهداکنندگان سازمان بهداشت و اطلاع از تصمیم خود به خانواده تان است. همچنین میتوانید در این لیست ثبت کنید که ایمان/ اعتقاد شما برایتان مهم بوده و مایلید هنگام بحث در مورد اهدا به آن اشاره شود.

اگر نخواهم اهدا کنم چکنم؟

اگر نمیخواهید اهدا کننده باشید، حائز اهمیت است که این تصمیم را در لیست اهداکنندگان سازمان بهداشت ثبت کرده و به خانواده تان اطلاع دهید. اگر مایل به اهدای بعضی اعضا یا بافتها هستید، ولی نه همه آنها، گزینه "عدم اهدا" را انتخاب نکنید. در عوض، به عنوان اهدا کننده ثبت نام کنید و اعضا و بافتهایی را که مایل به اهدا هستید انتخاب کنید.

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد اهدای عضو و بافت , گزینه های شما و چگونگی ثبت تصمیم اهدای خود, به این سایت مراجعه کرده:

یا به این شماره زنگ **organdonationscotland.org**

بزنید **0300 123 23 23**

سپاسگزارها

دولت اسکاتلند مایل به تشکر از بوشرا ریاض, شیخ عبدالعزیز احمد فردریکس, دکتر نظیم غوری, دکتر سهیرا دار, دکتر زبیر احمد, شیخ حسن ربانی, شیخ رضوان محمد, امام سید رضوی, خانم آرام الماموری, انجمن اهل البیت اسکاتلند و اشخاصی که نقل قول به ما ارائه کردند, برای مساعدتشان در تهیه این بروشور میباشد.